

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4101-014-09/2014
P/14/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/14/122 – Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny uczenia się w szkołach publicznych

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler Bogumiła Leszczyńska-Konczanin, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91629 z dnia 22 września 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka
kontrolowana Liceum Ogólnokształcące im. K.K. Baczyńskiego w Nowej Soli, ul. Gimnazjalna 9,
67 – 100 Nowa Sól, dalej *Liceum* lub *Szkoła*.

Kierownik jednostki
kontrolowane Ewa Załona, dyrektor Liceum od dnia 1 września 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 3-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli¹, Liceum w niewystarczającym zakresie zapewniło w kontrolowanym okresie, tj. w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 (do czasu zakończenia kontroli), bezpieczne i higieniczne warunki uczenia się. Organizując pracę uczniów nie w pełni uwzględniono potrzeby równomiernego obciążania ich zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Opracowane rozkłady zajęć nie zapewniały wszystkim uczniom zachowania higieny pracy umysłowej – zajęcia dydaktyczne wymagające zwiększonej koncentracji planowano nie tylko po piątej godzinie lekcyjnej, ale również łączono je w bloki. Wymagane zajęcia prowadzone były w prawidłowo utworzonych grupach.

Budynek Szkoły oraz zespół urządzeń rekreacyjno-sportowych spełniały wymogi w zakresie bezpieczeństwa, za wyjątkiem skoczni w dal, której stan stwarzał zagrożenie bezpieczeństwa uczniów (została ona w trakcie kontroli wyłączona z użytkowania). Znaczna część mebli szkolnych w salach dydaktycznych nie odpowiadała wymogom ergonomii – była niewłaściwie zestawiona lub nieodpowiednia do wzrostu uczniów.

Uczniom prawidłowo zabezpieczono pomoc przedlekarską. W Szkole funkcjonował gabinet profilaktyki i pomocy przedlekarskiej, w wymaganych pomieszczeniach znajdowały się odpowiednio wyposażone apteczki pierwszej pomocy, a nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie jej udzielania. Stwierdzono nieprawidłową realizację części obowiązków w sytuacji wystąpienia wypadków uczniów, dotyczyło to nierzetelnego prowadzenia rejestru wypadków oraz niesporządzania dokumentacji powypadkowej.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena organizacji pracy uczniów

Opis stanu faktycznego

Liczba uczniów Liceum w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015, na dzień rozpoczęcia roku szkolnego, wynosiła odpowiednio: 474, 448 i 390.

W poszczególnych latach szkolnych utworzono:

- 16 oddziałów w roku szkolnym 2012/2013, z tego po pięć oddziałów klas pierwszych i drugich oraz sześć oddziałów klas trzecich;
- 16 oddziałów w roku szkolnym 2013/2014, z tego sześć oddziałów klas pierwszych oraz po pięć oddziałów klas drugich i trzecich;
- 14 oddziałów w roku szkolnym 2014/2015, z tego cztery oddziały klas pierwszych oraz po pięć oddziałów klas drugich i trzecich.

(dowód: akta kontroli str. 11)

Liczebność poszczególnych oddziałów zawierała się w następujących przedziałach:

- klasy pierwsze – od 21 uczniów w klasie medycznej w roku szkolnym 2013/2014 do 32 uczniów w klasie medycznej w roku szkolnym 2014/2015,
- klasy drugie – od 25 uczniów w klasie akademickiej w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 do 34 w klasie politechnicznej w roku szkolnym 2012/2013,
- klasy trzecie – od 19 uczniów w klasie artystyczno-dziennikarskiej w roku szkolnym 2012/2013 do 34 w klasie politechnicznej w roku szkolnym 2013/2014.

(dowód: akta kontroli str. 11)

1.2. Organizację pracy uczniów oceniono na podstawie planów zajęć dydaktyczno-wychowawczych określonych dla łącznie 15 oddziałów klas pierwszych z lat szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015. Kontrolę rozkładów zajęć przeprowadziła na zlecenie NIK Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gorzowie Wlkp. (WSSE). W jej wyniku² oraz na podstawie ustaleń dokonanych przez NIK stwierdzono, że :

- zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (różnica pomiędzy godziną rozpoczęcia zajęć w poszczególnych dniach tygodnia wynosiła do jednej godziny);
- liczba godzin lekcyjnych nie była równomiernie rozłożona pomiędzy poszczególne dni tygodnia, różnica liczby godzin pomiędzy poszczególnymi dniami tygodnia wynosiła dwie godziny i więcej dla większości oddziałów wszystkich badanych lat szkolnych;
- w trakcie całego kontrolowanego okresu we wszystkich zbadanych oddziałach występowały przypadki zdwojenia liczby godzin z tego samego przedmiotu oraz planowania zajęć wymagających większej koncentracji po 5 godzinie lekcyjnej;
- zajęcia wychowania fizycznego były planowane jako ostatnie godziny lekcyjne lub następowała po nich co najmniej 10 minutowa przerwa międzylekcyjna, umożliwiająca zachowanie higieny osobistej uczniów, za wyjątkiem jednego oddziału w roku szkolnym 2014/2015, w przypadku którego po tych zajęciach występowała pięciominutowa przerwa.

(dowód: akta kontroli str. 22-28, 30-36)

W Liceum zajęcia lekcyjne odbywały się w systemie jednoczesnym i rozpoczynały się od godziny 8.00 i trwały do godziny 15.10. Przerwy międzylekcyjne zaplanowano następująco:

² Szkoła nie wniosła zastrzeżeń do protokołu WSSE.

- dwie przerwy pięciominutowe (po szóstej i siódmej godzinie lekcyjnej),
- jedna dwudziestominutowa (po trzeciej godzinie),
- pozostałe - 10 minut.

(dowód: akta kontroli str. 22-28, 30-36)

W sprawie pięciominutowych przerw międzylekcyjnych Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że Szkoła ma charakter szkoły powiatowej, co oznacza, że znaczna część uczniów zamieszkuje poza Miastem Nowa Sól i musi dojeżdżać do szkoły. Pięciominutowe przerwy po szóstej i siódmej godzinie lekcyjnej służyły skróceniu dnia szkolnego w celu umożliwienia uczniom dojeżdżającym powrotu do domu lub ewentualnie wcześniejszego powrotu do domu. Trudności z powrotem do domu były zgłaszane przez rodziców i uczniów ustnie poszczególnym nauczycielom.

(dowód: akta kontroli str.148-150)

1.3. W Liceum funkcjonował podział klas na grupy (oddziałowe i międzyoddziałowe). Zajęcia w grupach prowadzone były dla przedmiotów:

- języków obcych, grupy o liczebności nieprzekraczającej 24 osób, tworzone na bazie wyników testów kwalifikacyjnych przeprowadzanych wśród uczniów klas pierwszych, tj. zgodnie z § 6 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych³ oraz § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁴;
- chemii realizowanej w zakresie rozszerzonym, dla którego część zajęć miała charakter zajęć laboratoryjnych, w grupach do 23 osób, tj. zgodnie z wymogiem odpowiednio § 6 ust. 1 pkt 3 oraz § 7 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzeń;
- zajęć wychowania fizycznego w grupach do 26 osób, tj. zgodnie z wymogiem odpowiednio § 6 ust. 5 oraz § 7 ust. 1 pkt. 7 ww. rozporządzeń;
- informatyki, dla której w latach szkolnych 2013/2014 i 2014/2015 liczba uczniów w grupie wynosiła odpowiednio do 17 i 16 uczniów i nie przekraczała, stosownie do wymogu wynikającego z § 7 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia z 2012 r., dostępnej liczby stanowisk komputerowych.

(dowód: akta kontroli str. 38-43)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015 plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych, opracowany dla wybranych do badania łącznie 15 oddziałów, nie został utworzony w pełni zgodnie z zasadami higieny pracy umysłowej. Stwierdzono przypadki:

- nierównomiernego rozłożenia godzin lekcyjnych pomiędzy poszczególne dni tygodnia w przypadku 11 (73,3%) badanych oddziałów - różnica liczby godzin pomiędzy poszczególnymi dniami tygodnia wynosiła dwie godziny i więcej, co oznacza niezachowanie zasady równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, określonej w § 4 Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁵ (dalej: rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny);

³ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 204 ze zm.

⁵ Dz.U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm.

- umieszczania przedmiotów wymagających od uczniów większej koncentracji⁶ po piątej godzinie lekcyjnej, co miało miejsce w przypadku 8 (53,3%) zbadanych oddziałów oraz łączenia matematyki w dwugodzinny blok w przypadku 10 (66,6%) badanych oddziałów, co stanowi niepełne zapewnienie uczniom higienicznych warunków nauki w Szkole, o których mowa w § 2 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 30-36, 37)

Przyczyną powyższego stanu, zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami przez Dyrektora Szkoły było to, że przygotowanie rozkładu zajęć z pełnym poszanowaniem wszystkich zasad, w tym dotyczących równomiernego rozłożenia zajęć ich rozpoczynania o stałej porze, przy jednoczesnym uwzględnieniu podziału uczniów na grupy międzyoddziałowe w przypadku języków obcych i przedmiotów rozszerzonych klas II i III, przy określonym stanie nauczycieli fizyki, chemii i biologii (Szkoła zatrudnia po jednym nauczycielu tych przedmiotów) nie zawsze jest możliwe, choć szkoła stara się to czynić.

(dowód: akta kontroli str. 148-150)

Ocena częściowa

Organizując pracę uczniów nie w pełni uwzględniono zasady higieny pracy umysłowej. Rozkłady zajęć większości zbadanych oddziałów nie uwzględniały potrzeby równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególne dni tygodnia, a zajęcia dydaktyczne wymagające zwiększonej koncentracji planowano nie tylko po piątej godzinie lekcyjnej, ale również łączono je w bloki. Zajęcia prowadzone były w prawidłowo utworzonych grupach.

2. Ocena zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. W Statucie Szkoły określono warunki pobytu w Szkole, które miały zapewnić uczniom bezpieczeństwo i higieniczny proces nauczania oraz zakres zadań nauczycieli związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w trakcie zajęć organizowanych przez Szkołę, poprzez: m.in. opiekę na zajęciach, dyżury nauczycieli, monitorowanie Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 44-50)

2.2. W Szkole funkcjonowała biblioteka szkolna - czynna była od poniedziałku do piątku (we wtorek od 8:00 do 15:00, a w pozostałe dni od 8:00 do 14:00).

(dowód: akta kontroli str. 51-53)

2.3. Uczniom zapewniono możliwość korzystania z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych, które stanowiły⁷:

- sala gimnastyczna niepełnowymiarowa (326,96 m²) wraz z zapleczem sanitarnym, siłownia (161,32 m²). Ściany, sufity i podłogi oraz stolarka okienna i drzwiowa w pomieszczeniach bloku sportowego, tj. sali gimnastycznej, szatniach i pomieszczeniach sanitarnych były w dobrym stanie technicznym, wyposażenie zaplecza sanitarnego było sprawne, w dobrym stanie technicznym;
- boisko trawiaste do gry w piłkę nożną – było w dobrym stanie technicznym, nawierzchnia równa, bramki przymocowane na stałe do podłoża.

⁶ Matematyka, fizyka, chemia.

⁷ Wg ustaleń kontroli WSSE.

(dowód: akta kontroli str. 30-36)

Ponadto ustalono, że:

- w miejscach przeznaczonych do ćwiczeń fizycznych i gier zamieszczono regulaminy określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego;
- sprzęt sportowy był w dobrym stanie technicznym.

(dowód: akta kontroli str. 30-36)

W toku oględzin przeprowadzonych przez kontrolera NIK w dniu 9 października 2014 r. stwierdzono, że stan techniczny skoczni do skoku w dal przy szkolnym boisku nie zapewniał bezpieczeństwa ćwiczących, o którym mowa w § 31 ust. 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 54-58)

2.4. Na podstawie analizy powierzchni ośmiu z 26 sal dydaktycznych, objętych badaniem oceny spełnienia warunków ergonomii w zakresie przygotowanych stanowisk pracy dla uczniów, ustalono, że powierzchnia sal zawierała się w przedziale od 40,32 m² do 68,32 m². Powierzchnia sali przypadająca na jednego ucznia wynosiła od 1,34 m² do 2,44 m².

(dowód: akta kontroli str. 59)

2.5. Na terenie Szkoły nie funkcjonowała stołówka szkolna. Umieszczone zostały natomiast dwa automaty do sprzedaży artykułów spożywczych oraz prowadzony był sklepik szkolny. Z automatów zakupić można było m.in. ciepłe napoje, w tym czekoladę, herbatę i kawę naturalną, a w jednym z nich również mleko. W sklepiku sprzedawane były m.in. przygotowywane na miejscu zapiekanki i kanapki, herbata, drożdżówki i pączki, owoce (jabłka), przekąski – wafelki, batony, chipsy, duży asortyment soków i napojów (w tym woda mineralna oraz kolorowe słodzone napoje gazowane).

(dowód: akta kontroli str. 60,61, 62)

Postanowienia umów najmu powierzchni pod automaty oraz sklepiku nie ograniczały w żaden sposób asortymentu sprzedawanych tam artykułów spożywczych.

(dowód: akta kontroli str. 166-167, 168-169, 170-171)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że kwestia zdrowego żywienia jest przedmiotem zainteresowania Szkoły. Nie tylko prowadzono rozmowy w tym zakresie z najemcą, ale również edukację prozdrowotną uczniów w ramach zajęć biologii i lekcji wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 130-133)

2.6. W Szkole brak było wydzielonej szatni dla uczniów. Sale lekcyjne wyposażone zostały w wieszaki, które uczniowie mogli wykorzystywać do pozostawiania swoich rzeczy.

(dowód: akta kontroli str. 63, 64)

Wydzielona szatnia, zgodnie z wyjaśnieniami złożonymi przez Dyrektora Szkoły, została zlikwidowana ze względu na liczne kradzieże pozostawionych w szatni rzeczy. W przyznanym Szkole budżecie brak jest środków na zatrudnienie pracownika odpowiedzialnego za rzeczy pozostawione w szatni. Subwencja oświatowa od wielu lat się zmniejsza w związku ze zmniejszaniem liczby uczniów, stąd organ prowadzący w każdym roku musi zabezpieczyć środki finansowe na bieżące funkcjonowanie z dochodów własnych.

(dowód: akta kontroli str. 130-133)

Uczniom stworzono następujące możliwości pozostawiania w Szkole części podręczników i przyborów szkolnych:

- bezpłatnie – na półkach bądź w szafach w salach lekcyjnych,
- odpłatnie – w formie wynajęcia pojedynczych 144 szafek ubraniowo-skrytkowych, stanowiących własność podmiotu prywatnego (przedsiębiorcy), któremu nieodpłatnie, na podstawie ustnych uzgodnień z 2006 r. udostępniono powierzchnie w budynku Szkoły na powyższy cel; bezpośredniego udostępniania szafek uczniom dokonywała Rada Rodziców, która była dzierżawcą szafek.

(dowód: akta kontroli str. 63, 64, 120-121, 125-126)

W okresie objętym kontrolą uczniowie wnieśli następujące opłaty⁸ z tytułu korzystania z szafek:

- rok szkolny 2012/2013 (wynajęto 127 szafek) - 7.080,00 zł,
- rok szkolny 2013/2014 (135 szafek) - 7.440,00 zł,
- rok szkolny 2014/2015 (128 szafek) – 7.056,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 65-73, 122)

Z wyjaśnień Dyrektora Liceum wynika, że z bezpłatnego rozwiązania uczniowie nie korzystali powszechnie i nie jest ono przez Szkołę traktowane jako docelowe.

Przyczyną przyjęcia przez Liceum wskazanego wyżej rozwiązania w zakresie zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, według wyjaśnień Dyrektora Szkoły, były ograniczone możliwości finansowe. Jednocześnie Dyrektor zadeklarowała, że zwróci się do organu prowadzącego o przydzielenie środków finansowych na powyższy cel w budżecie roku 2015. W zależności od decyzji organu prowadzącego i poziomu wsparcia finansowego, Szkoła będzie szukała dogodniejszych od aktualnych rozwiązań tego problemu.

Ponadto Dyrektor Szkoły zadeklarowała, że ustanowione zostaną formalne zasady współpracy Szkoły z podmiotem prywatnym, będącym właścicielem szafek.

(dowód: akta kontroli str. 125-126, 130-133)

2.8. Teren Szkoły od strony wejścia głównego do budynku Liceum nie był ogrodzony, ale nie stwarzało to niebezpieczeństwa dla uczniów, gdyż budynek znajduje się w znacznej odległości od ulicy. Nawierzchnia ciągów komunikacyjnych i przejść była utwardzona i właściwie zabezpieczona. Teren placówki był ogrodzony od strony boiska, ogrodzenie było w dobrym stanie technicznym. Budynek został częściowo dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd, platforma umożliwiająca zjazd z parteru do piwnicy użytkowej).

Podłogi oraz stolarka okienna budynku były w dobrym stanie technicznym. Stwierdzono ubytki tynku na ścianach oraz zacieki na suficie w korytarzu komunikacyjnym na II piętrze. Na ścianach i suficie w korytarzu komunikacyjnym w piwnicy użytkowej widoczne były zacieki oraz ubytki tynku – obowiązek doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ww. korytarza został określony przez WSSE do 28 lutego 2015 r.

Schody wyposażone zostały w balustrady z poręczami zabezpieczonymi przed ewentualnym zsuwaniem się po nich. Otwarte przestrzenie pomiędzy biegami schodów były zabezpieczone, stopnie schodów równe, nieśliskie w dobrym stanie technicznym.

⁸ Opłata wnoszona przez ucznia wynosiła 6zł za 1 miesiąc użytkowania szafki, z tego 4zł stanowiło przychód podmiotu prywatnego, 2 zł przychód do dyspozycji Rady Rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 30-36, 54-58)

2.9. Meble szkolne były w dobrym stanie technicznym. Oceny dostosowania mebli do wymogów ergonomii dokonano na podstawie pomiarów stanowisk 177 uczniów z ośmiu oddziałów. Wykazały one, iż:

- w pięciu oddziałach meble były prawidłowo zestawione (rozmiar krzesła odpowiadał rozmiarowi stołu),
- 119 uczniów (67,3%) korzystało ze stanowisk dostosowanych do wymogów ergonomii.

(dowód: akta kontroli str. 30-36)

2.10. Oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego sal dydaktycznych dokonano⁹ w 23 z 26 sal. Ściany, sufity i podłogi oraz stolarka okienna i drzwiowa ocenione zostały jako będące w dobrym stanie technicznym. Oświetlenie sztuczne było zgodne z normą, w części sal dydaktycznych zlokalizowanych na I i II piętrze brak było właściwej wentylacji.

W gabinecie chemicznym zainstalowano zlew z bieżącą wodą, dostępna była apteczka pierwszej pomocy oraz wywieszone regulaminy określające zasady bezpieczeństwa i higieny pracy. Stwierdzono nieprawidłowości w funkcjonowaniu szkolnej pracowni chemicznej.

(dowód: akta kontroli str. 30-36)

W przypadku kontroli pomieszczeń sanitarnych stwierdzono, że ściany i podłogi oraz stolarka okienna i drzwiowa były w dobrym stanie technicznym. Wyposażenie (armatura sanitarna) było sprawne. W pomieszczeniu sanitarnym dla chłopców zlokalizowanym w piwnicy użytkowej stwierdzono odpryski farby na suficie. W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniono uczniom dostęp do ciepłej bieżącej wody oraz środków higieny osobistej.

(dowód: akta kontroli str. 30-36, 76)

2.11. Szkoła zapewniała uczniom dostęp do Internetu na stanowiskach komputerowych w sali komputerowej oraz bibliotece szkolnej. Dostęp uczniów do treści niepożądanych zabezpieczono poprzez wykorzystanie usługi on line „kontrola dostępu”, udostępnianą nieodpłatnie przez Google. Usługa ta umożliwia m.in. monitorowanie i zapisywanie historii otworzonych stron, ewentualnie ich blokowanie z poziomu administratora.

(dowód: akta kontroli str. 77-82, 83)

2.12. W zakresie pomocy przedlekarskiej ustalono, że:

- uczniowie Liceum mieli zapewnioną możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej – gabinet był czynny: poniedziałek, wtorek i czwartek od 8.00 do 15.00, środa i piątek od 7.15 do 14.15;
- pomieszczenia określone w § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny (pokój nauczycielski, pokój nauczycieli wychowania fizycznego, gabinet chemii) wyposażone były w apteczki pierwszej pomocy, zawierające instrukcję udzielania pierwszej pomocy oraz środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy z ważnym terminem przydatności do użycia;
- nauczyciele wychowania fizycznego oraz prowadzący zajęcia w pracowniach (nauczyciel chemii) zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 87-88, 89-91, 92)

---

⁹ Na podstawie ustaleń kontroli WSSE.

2.13. W Szkole prowadzony był, stosownie do wymagań § 50 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, rejestr wypadków, z zastosowaniem wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do ww. rozporządzenia. Na terenie Szkoły w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 doszło do 10 zdarzeń zakwalifikowanych przez szkołę jako wypadek. W roku szkolnym 2014/2015 (do 29.09.2014 r.) nie wystąpiły wypadki.

Odnośnie realizacji obowiązków związanych z wypadkami stwierdzono, że:

- w rejestrze zaewidencjonowano siedem wypadków,
- żaden z siedmiu dokonanych wpisów w rejestrze wypadków nie zawierał kompletu wymaganych danych,
- w latach szkolnych 2012/2013 i 2013/2014 nie powoływano zespołu powypadkowego i nie sporządzono protokołów powypadkowych,
- o wypadkach zawiadamiano tylko rodziców/opiekunów uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 94-96, 97-100)

We wrześniu 2014 r. wprowadzona została w Szkole procedura związana z postępowaniem w przypadku zaistnienia wypadku, zawierająca rozwiązania zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

(dowód: akta kontroli str. 97-100)

2.14. Przed rozpoczęciem każdego kontrolowanego roku szkolnego Dyrektor Szkoły przeprowadził kontrolę zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły. Wszystkie kontrole udokumentowano protokołami i przekazano ich kopie do organu prowadzącego.

W jednym przypadku (kontrola w 2012 r.) stwierdzono potrzebę:

- dokonania napraw korytarza budynku – głównie naprawa popękanego stropu, malowania lamperii, wymiany lamp;
- napełnienia gaśnic;
- usunięcia ubytków w płytkach na korytarzu przy sali gimnastycznej oraz uchwytów po starych drabinkach na sali gimnastycznej.

Powyższe zalecenia wykonano.

(dowód: akta kontroli str. 101-104, 105-109, 110-119)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W toku oględzin terenu Szkoły w dniu 9.10.2014 r. stwierdzono, że stan techniczny zlokalizowanej przy boisku Szkoły skoczni do skoku w dal nie zapewniał pełnego bezpieczeństwa ćwiczących, o którym mowa § 31 ust. 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Nawierzchnia gumowa bieżni była nierówno ułożona jako kolejna warstwa na innej nawierzchni gumowej. Ponadto nawierzchnia ta w wielu miejscach była wybrzuszona. Na skoczni brak było wyznaczonej strefy do odbicia. W miejscu, które powinno być tą strefą, nawierzchnia bieżni była nierówna, niewykończona belką do odbijania lub w inny sposób wyznaczoną strefą do odbicia. Nawierzchnia gumowa bieżni wyraźnie wychodziła na zeskoknię wypełnioną piaskiem.

(dowód: akta kontroli str. 54-58)

Wyjaśniając przyczyny powyższego stanu rzeczy Dyrektor stwierdziła, że nie zwrócono uwagi na stan bieżni przy skoczni. W dniu 10.10.2014 r. skocznia wyłączona została z użytkowania.

(dowód: akta kontroli str. 125-126)

2. W Szkole nierzetelnie prowadzony był rejestr wypadków uczniów. W okresie od 1.09.2012 do 29.09.2014 r. w rejestrze wypadków uczniów zarejestrowano siedem wypadków. W przypadku żadnego z wypadków, wpisy w rejestrze nie były kompletne, tj. nie zawierały wszystkich danych o wypadkach podlegających rejestracji, wynikających z zakresu określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Niezaewidencjonowano informacji o: rodzaju wypadku oraz jego okoliczności (siedem przypadków), miejscu wypadku (pięć przypadków), rodzaju udzielonej pomocy (trzy wpisy), rodzaju urazu (dwa wpisy) oraz w jednym przypadku – rodzaju zajęć, na których doszło do wypadku.

(dowód: akta kontroli str. 94-96)

Ponadto w oparciu o dane o wypadkach, przekazywane sukcesywnie do MEN w ramach systemu informacji oświatowej (SIO), ustalono, że w rejestrze wypadków nie zarejestrowano wszystkich wypadków - w sprawozdaniach przekazanych w ramach SIO wykazano trzy wypadki, których nie zaewidencjonowano w rejestrze.

(dowód: akta kontroli str. 94-96)

Przyczyną nierzetelnego prowadzenia rejestru było przeoczenie wicedyrektora Szkoły, dokonującego wpisów w rejestrze.

(dowód: akta kontroli str. 127-128)

W okresie objętym kontrolą (1.09.2012 do 29.09.2014 r.¹⁰), dla żadnego z 10 wypadków:

- wbrew wymogom określonym w § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, nie powołano zespołu powypadkowego oraz nie sporządzono dokumentacji powypadkowej;
- wbrew wymogom określonym w § 41 ust. 1 pkt 2-5, nie zawiadomiono pracownika służby bhp, społecznego inspektora pracy, organu prowadzącego i rady rodziców.

We wrześniu 2014 r. opracowano procedurę postępowania w przypadku wystąpienia wypadku ucznia definiując sposób postępowania zgodny z wymogami określonymi w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód; akta kontroli str. 94-96)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że stanowisko dyrektora objęła z dniem 1.09.2012 r. i od tego czasu sukcesywnie, w miarę stwierdzanych braków, reguluje różne kwestie działania Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 130-133)

3. Meble edukacyjne, w trzech oddziałach, spośród ośmiu skontrolowanych, były nieprawidłowo zestawione, tj. rozmiar krzesła nie odpowiadał rozmiarowi stołu, a w każdej z ośmiu kontrolowanych sal lekcyjnych część uczniów korzystała z mebli o jeden rozmiar większy lub mniejszy w stosunku do zaleceń normy¹¹ - 58 uczniów na 177 uczniów (33 %) miało nieprawidłowo dostosowane do swojego wzrostu stanowiska pracy. Powyższe wskazuje na niezapewnienie wszystkim uczniom ergonomicznych warunków na stanowiskach do nauki, co stanowiło naruszenie § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 30-36)

¹⁰ Do daty przedłożenia kontrolerowi zanonimizowanej dokumentacji powypadkowej.

¹¹ PN-EN 1729-1: 2007 „Meble. Krzesła i stoły dla instytucji edukacyjnych Część 1: Wymiary funkcjonalne”.

W powyższej sprawie Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że kwestia zachowania warunków ergonomii uczniowskich stanowisk do nauki w poszczególnych salach nie była przez nią szczegółowo analizowana (...). Dyrektor zadeklarowała, że Szkoła dokona szczegółowej analizy stanu posiadanych mebli pod kątem zaliczenia ich do poszczególnych rozmiarów, ich oznakowania oraz odpowiedniego zestawienia w salach. W przypadku stwierdzenia braków odpowiednich rozmiarów mebli podejmie działania w kierunku ich pozyskania.

(dowód: akta kontroli str. 148-150)

4. Wbrew § 29 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkolnej pracowni chemicznej brak było aktualnych kart charakterystyki zgromadzonych substancji chemicznych a niektóre substancje chemiczne przechowywano w pojemnikach nieprzystosowanych do tego celu. Stwierdzono również, że w pracowni znajdowały się substancje, dla których upłynął termin ważności.

(dowód: akta kontroli str. 30-36)

Przyczyną powyższego, według wyjaśnień nauczycielki chemii, było niedopatrzenie.

(dowód: akta kontroli str. 151)

5. Stan sanitarny korytarza komunikacyjnego Liceum nie był prawidłowy. Stwierdzono występowanie zacieków na suficie oraz ubytków tynku na ścianach korytarza komunikacyjnego II pietra budynku, co stanowiło naruszenie § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Ponadto stwierdzono brak właściwej wentylacji w salach lekcyjnych na I i II piętrze budynku Liceum, co stanowi naruszenie § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str.30-36)

Dyrektor wyjaśniła, że usterki związane były z ogólnym stanem technicznym budynku (budynek został wybudowany na przełomie XIX i XX wieku). Jednocześnie zadeklarowała, że usterki te zostaną w najbliższym czasie usunięte. W zakresie wentylacji, Dyrektor wyjaśniła, że dotychczas kwestia wentylacji pomieszczeń nie była kwestionowana podczas żadnej kontroli. Dodała, że Szkoła jest w trakcie konsultacji z projektantem w jaki sposób polepszyć wentylację pomieszczeń.

(dowód: akta kontroli str. 148-150)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zdaniem NIK, Szkoła powinna podjąć wszelkie możliwe działania w celu ograniczenia bądź wyeliminowania oferowania uczniom w szkolnym sklepiku niezdrowych napojów i produktów żywnościowych (o dużej zawartości cukru, soli i tłuszczów).

2. Zasadnym, w ocenie NIK, byłoby podjęcie działań w celu zapewnienia wszystkim uczniom możliwości pozostawienia odzieży wierzchniej i zmiany obuwia w wydzielonym pomieszczeniu Szkoły, gdyż dotychczasowe rozwiązanie utrudnia zapewnienie higienicznych warunków uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Szkołę.

3. Zdaniem NIK, zapewnienie możliwości bezpłatnego pozostawienia na półkach bądź w szafach w salach lekcyjnych części podręczników i przyborów szkolnych nie było rozwiązaniem w pełni funkcjonalnym, gdyż wiązało się z ograniczonym dostępem do pozostawionych rzeczy¹² oraz nie gwarantowało ich bezpieczeństwa¹³. Natomiast odpłatne udostępnienie zamykanych szafek – niezależnie od braku

¹² Nauczanie uczniów żadnego z oddziałów Liceum nie odbywa się w systemie jednoklasowym.

¹³ Pozostawienia przez uczniów podręczników i przyborów szkolnych na ogólniedostępnych półkach.

formalnego uregulowania tych kwestii¹⁴ – mogło stanowić barierę finansową do korzystania z nich, o czym świadczy pozostawanie w każdym roku szkolnym kilkunastu niewynajętych szafek. Za zasadne należy zatem uznać, złożone w toku kontroli, deklaracje Pani Dyrektor o konieczności znalezienia dogodniejszych od aktualnych rozwiązań tego problemu oraz ustanowienia formalnych zasad współpracy Szkoły z właścicielem szafek.

Ocena częściowa

Budynek Szkoły oraz zespół urządzeń rekreacyjno-sportowych spełniały wymogi w zakresie bezpieczeństwa, za wyjątkiem skoczni w dal, której stan stwarzał zagrożenie bezpieczeństwa uczniów (została ona w trakcie kontroli wyłączona z użytkowania).

Uczniom prawidłowo zabezpieczono pomoc przedlekarską. Nieprawidłowości stwierdzono w zakresie dokumentowania i powiadamiania w związku z występowaniem wypadków uczniów.

IV. Wnioski

W toku kontroli na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵ (dalej: ustawa o NIK), poinformowano Dyrektora Szkoły o stwierdzeniu zagrożenia dla zdrowia uczniów w związku ze stanem technicznym skoczni zlokalizowanej przy szkolnym boisku. Dnia 10 października 2014 r. wyłączono skocznnię z użytkowania oraz przystąpiono do jej naprawy.

(dowód: akta kontroli str. 123-124)

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Opracowanie rozkładu zajęć dydaktycznych w sposób możliwie najpełniej uwzględniający zasady higieny pracy umysłowej.
2. Utrzymywanie w sprawności technicznej urządzeń sportowych wykorzystywanych do ćwiczeń podczas zajęć wychowania fizycznego.
3. Zapewnienia właściwego stanu sanitarnego pomieszczeń.
4. Dostosowanie stanowisk pracy uczniów w salach dydaktycznych do zasad ergonomii.
5. Rzetelne prowadzenie rejestru wypadków uczniów.
6. Usunięcie nieprawidłowości w funkcjonowaniu pracowni chemicznej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

¹⁴ Brak uregulowania udostępnienia powierzchni szkolnej podmiotowi wydzierżawiającemu szafki. Ponadto Rada Rodziców będąc społecznym organem opiniotwórczym i wnioskodawczym Szkoły, nie posiada zdolności prawnej i nie może samodzielnie występować w obrocie prawnym, w tym zawierać umów cywilnoprawnych (zob. postanowienie NSA z dnia 14 czerwca 2012 r., I OZ 421/12).

¹⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 28 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 4 grudnia 2014 r.

Kontroler
Bogumiła Leszczyńska-Konczanin
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
Podpis